

Universitätsbibliothek Paderborn

Manuale Parochorum

In Duos Libellos Partitum

De Decimis, oblationibus, Sepulturis, bonis Parochorum, aliisque scitu utilissimis materiis

Engel, Ludwig Salisburgi, 1668

§. I. Quid & quotuplex sit constitutio ac quænam eius causa.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40891

Quid & quotuplex sit constitutio ac quænam eius causa?

SUMMARIA.

- Quid & quotuplex Ius natura?
- Quid of quotuplex jus gentium.
- Quid Lex positiva.
- De Lege divina. 4.

A

IÆ

HIS

Tatua

xdi-

2 184

ho-

qua-

que

con-

erti-

xtra

risti.

um

ecef-

m.

5. L

- Leges veteris testamenti quales, & an etiam hodie obligent.
- De Lege divina novi Testamenti, & Epi-Stolis Apostolorum.
- Quid Lex humana positiva & quotuplex.
- De conditionibus & causis legum humanarum.

Onstitutio à constituendo sive statuendo dicta in sensu ordinario solum legem positivam & scriptam denotat, & non nisi valde improprie jus natura vel consuetudo constitutio diceretur. Est enim lus natura inquit Isid. in c. 7, dist. 2. commune omnium nationum ex instinctu natura non constitutione aliqua procedens. Et consuetudo qua non de statuto sed moribus solum tracta est,

180 Pars V. Caput I.

fit

ca

in

tu

ex

pi

m

be

no

re

till

pro

tur

fier

ide

cir

Ali

do

ten

hæ

cui

din

clar

teri

etic

rect

c. 4. ead, dift. 2. Quia vero in constitutionibus frequens juris naturalu mentio fit & pleræque leges ac constitutiones in Jure naturæ fundamen tum aliquod habent, ideo prænotare oportet, hoe jus naturæ dividi solere in primævum & secundarium; prime. vum sive materialiter sumptum est, quod natura omnia etiam bruta ani mantia docuit, ut maris & fæminæ coniunctionem, prolis educationem, contra violentiam defensionem &c Secundarium autem quod à ratione dependet, & hominibus proprium est, uti sunt liberorum hereditaria Taltem in legitima successio, pado. rum & contraduum observatio, aliemi iniusti damni evitatio, unde non inepte Grati: in princ. dist. I. sum. mam juris naturalis in illo Evangeli præcepto Matth.7. afferit, quo quisque gubetur alii facere, quod sibi rult fier, o prohibetur alii inferre, quod sibi nolit fieri. Dummodo ea interpretatio ad. hibeatur, ut illa voluntas qua sibi quis vult aliquid fieri, vel non fien, fit

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK PADERBORN con-

uralu

con.

men-

otare

Colere

rima-

n est,

ani

minæ

mem,

n &ci

rtione

rium

itaria

acto-

alie"

e non

fum.

ngelii

uzsque

t fieri,

i nolit

io ad.

a fibi

fier,

fil

sit secundum redam rationem, & circa talem rem, in qua quis, si casum in propria sua persona fingeret debitum justitiæ agnosceret, non vero ex inordinato affectu vel habendi cupiditate. E. g. debeo Titio centum ex mutuo, quod ille, quia nullum habet à me chyrographum probare non potest, cogito, an tenear solvere? invertam casum & ponam Titium mihi debere mutuum, quod probare nequeam, mox dictabit naturz instinctus, quid vellem mihi fieri, quod justum & æquum sit, ergo idem in eodem casu & iisdem circumstantiis faciam alteri &c. Aliud est, si cuperem à Titio mihi donari centum, non ego propterea teneor Titio donare centum, quia hæc voluntas circa alterius bona cum damno eius vel non est secundum rectain rationem, vel per se clare constat, quòd non habeat materiam debiti & obligationis. Unde etiam Lex naturalis apud Theologos recta hominis conscientia & participa-展了

182 Fars V. Caput I.

tio quadam Legis aterna in creatura rationali convenienter appellatur.

&

tut

mo

ran

juri

am

per

tur.

aliq

ni,

qua

infti

gari

N, G

illa,

C. I.

turæ

Arin

verò

foro

fi nie

ption

ait II

Porro Jus naturale secundarium 2 etiam Ius gentium vocatur, quodomnibus gentibus inditum sir, hinc in Jure obligationes ex contractibus, item modiacquirendi, qui habentur in lib. 2. inst. tit. 1. promiseue & Juris naturalis & gentium dicuntur, & Ius gentium dividi solet, quod aliud fit primævum, aliud secundarium, sive aliud rationis, & aliud ratiocinationis. Jus gentium primævum & rationus est iplum Jus naturale secondarium, sive illa ratio æquum ab iniquo dijudicans à natura five Deo Authorenaturæ hominibus infusa. Jus verò gentium secundarium est, quod ex ratione non fimplici, sed ratiocinata, & per discursum practicum necessitate hominum ita exigente introductum est. Quo pertinere videntur ea, qua referuntur in c. Ius gentium dist 2 nimirum sedium occupatio, munitio, bella, captivitates, postliminia, Legatorum non violandorum Religio &c. & hoe

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

tura

r.

rium

do-

hine

bus,

ntur

Turis

Sed

aliud

five

onts.

us est

five

iudi-

e na-

gen-

atio-

k per

e ho-

Aum

quæ

ni•

itio,

ega.

) &c.

hoe

183

& hoc jus gentium non tam constitutionibus, quam consuetudini & mori, sive usui hominum annumerandum est: nisi quod musta, quæ juris naturæ & gentium sunt, lege etiam positiva & constitutione Imperatoria vel Pontificia consirmentur.

Plurimum autem interest, sitne aliquid præcise Juris positivi humani, vel etiam Juris naturalis. nam quæ Juris naturæ sunt, contraria institutione vel consuetudine abrogarinequeunt s. sed naturalia I. d. I. N. G. & c. c. ult. de consuet. secus vero illa, quæ suris tantum humani sunt c. 1. hoc tit, in 6, item quæ suris naturæ sunt, semper in conscientia stringunt, d. c. ult. de consuet. Leges verò humanæ quandoquæ solum in soro externo non interno obligant, ut si merè pænales, si in salsa præsumptione sundatæ sint & c.

Lex positiva est constitutio scripta dit ssidorus in c. 3. dist. 2. unde &

fecun-

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK PADERBORN 184 Pars V. Caput I.

secundum aliquos Lex à legendo, cum in scriptis proponatur, vel secundum alios à ligando, quod populos liget, aut ab eligendo, quod sit electa vivendi norma, denominatur. Nam cum effrœnata hominum cupiditas in vitia & jurgia prona sit, ideò legem da re necesse suit, ait Pontis. in proæm. Decret. ut appetitus noxius sub suis regula limitetur, per quam genus humanum ut honeste vivat, alterum non ladat, jus suum cuique tribuat, informetur.

var

qua

pro

pta

qui

cor

gur

min

veri

obli

ad (

cent

puri

um

mor

dict

rò li

grat

tam

amn

con

cidio

quo

tam

gura

Est autem constitutio positiva du plex, divina & humana: divina qua à Deo lata est; & hæc rursus subdividitur, quod alia sit veteris, alia novi testamenti. Inter leges veteris tes stamenti denuò discrimen est constituendum, aliæ enim sunt caremonia les, aliæ judiciales & aliæ morales, caremoniales sunt, quæ ad cultum divinum & ritus sacrificiorum judaico rum pertinent. Iudiciales quæ circa causas judiciales & debitum ordinem acæquitatem in populo Iudaico ser yandan

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK PADERBORN

185

circum-

vandam præscriptæ erant: morales, quæ ex dictamine & instinctu naturæ procedunt, uti sunt Decalogi præce-

pta.

Leges caremoniales & judiciales, quia vel specialiter pro gente Iudaica corumque moribus latæ, vel præfigurativæ Christi, & umbra futuri luminis erant per Adventum Christi & veri luminis disparuerunt, & vim obligandi amiserunt ut ex D. Paulo ad Gal, 3. 5 4. satis probatur, & docent Interp. communiter ad. c. un. de purif. post partum. imò cæremonialium legum observatio non tantum mortua, sed etiam mortisera & interdicta est Christianis. Indiciales verolicet ex se non obligent tempore gratiæ, propter moralem æquitatem tamen vel honestatem possunt, etiamnum hodie vel constitutione vel consuctudine introduci e. 1. de homicidio, c. I. & segq. de iniuriis. illæ quoque leges caremoniales, quæ non tam mysteria nascituri Christi præsigurabant, uti sunt immolatio Agni,

, cum dum et, aut vendi

eum n VI m da•

roæm. Iuris is hum non

infor:

a du a qua (ubdinovi ris te-

constimonia. s, ch a divi daico.

circa dinem

co ser ından

circumcisio &c. quam potius ad de votionem & cultum Dei decenter peragendum pertinebant, veluti vestes sacerdotales &c. etiam in nova lege per Ecclesiam repeti possunt,ita tamen ut non ex Lege divina sed Ecclesiastica obligent. Moralia prz. cepta veteris Testamenti adhuc vim habent, & perpetuo habebunt, non tam ex auctoritate veteris Legis, quam ex eo, quod sint à natura ipla instituta & à Christo in Evangelio passim præcepta & mandata servart jubente repetita. Demum alique funt leges mixta, que partim funt exremoniales vel judiciales & partim morales, euiusmodi sunt decima, qua quo ad quantitaté, scilicet decimam partem, legibus judicialibus, quo ad congruam sustentationem ministro. rum Ecclesiæ moralibus recte annu merantur, ut superius ad princ. til. de Decim. dictum. itemSabbathilan. Etificatio, quæ quo ad diem Sabba thinum exremonialis, quo ad cultum divinum

bus leg ho fun in c vid l, I luni fide con Apo ftol. ten tent ex v colli cat, dina **Itoli** tes 8 ratin nabi die s

pi st

div

id de

center

ti ve-

nova

nt, ita

ed Ec.

præ.

e vim

, non

egis,

aipla

ngelio

ervare

lique

a funt

partim

, quæ

imam

uo ad

nistro-

annu.

nc. tit.

hi fan-

abba.

ultum

inum

187

divinum, qui aliquibus saltem diebus soli Deo debetur, moralis est. istæ leges mixtæ non obligant quidem hodie ex Jure divino, in quantum sunt cæremoniales vel judiciales, sed in quantum sunt morales, qua de re videri poterit Cov. variar. resolur. 1. 1. c. 17.

Leges divinæ novi Testamenti 6 sunt, quæ à Christo Domino circa fidem, Sacramenta & Sacrificium constitutæ sunt, atque ab ipso vel ab Apostolis promulgatæ. Circa epi-Itolas & scripta Apostolorum advertendum est, quod illa tantum ibi contenta sint Juris divini, quæ talia esse ex verbis Apostolorum sufficienter colligi potest v. g. si Apostolus dicat, ego accepi à Domino, Dominus ordinavit &c. exterum verò ipsi Apo-Itoli tanquam suo tempore Primates & Antistites Ecclesiæ multa separatim à præceptis divinis pro rationabili fidelium directione ficuti hodie solet summus Pontifex & Episcopistatuerunt. Ita præter Canones Aposto-

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN Apostolorum exemplum est in Epistola prima Pauli ad Timo. c. 3. & ad Titum c. 1. ubi Apostolus prohibuit ordinari Episcopum, vel Presbyterum, qui sit bigamus, criminosus, percussor & c. tamen id solum pro lege Ecclesiastica agnoscitur, & ideò in bigamia summus Pontifex, in criminibus non valde enormibus post peractam poenitentiam aliquando Episcopus dispensare potest c. at si Clerici S. de adulteriis de judiciis Hen. Zoe. ad tit de bigamis non ordinand. n. 14.

Lex humana positiva describi potest, quod sit, recta agendorum ratio à
publica potestate communitati denunciata cum voluntate eam perpetuò obligandi, dividitur in ecclesiasticam & secularem, illa à potestate Ecclesiastica,
hæc à Magistratu sæculari descendit.
Utra que subdividitur in generalem &
particularem; generalis, quæ ordinario nomine Legis vel Canonis appellatur, est illa, quæ à summo Pontisce vel Principe ecclesiastici vel sæcularis status lata universim in tota Ecclesia

feen L doru fa m tur, in c. fecun niens comm tate de m

cle

obl

mu

infe

vel

taffis oppo prud

flet,

præsi

tis le:

tionu bigui

ge amil

elesia Catholica vel toto Imperio obligat: particularis verò, quæ communiter statutum vocari solet, ab inferioribus Episcopis aut Prælatis vel Principibus superiorem recogno-

scentibus promanat.

Epi-

o ad

ribuit

byte-

is, per-

lege

leò in

crimi.

A per-

Epil-

Clerici

oë, ad

4.

i po-

ratio d

uncide

obli-

2 8x /R.

astica,

endit

lem &

appel-

Dixi I. Legem esse, rectam agen- 8 dorum rationem; quibus verbis causa materialis & finalis !egum infinuatur, erit enim Lex, ait iterum Isidorus in c. 2. dist. 4. honesta, justa, possibilis secundum naturam, secundum patriæ consuetudinem loco temporique convemens, necessaria, utilis, nullo privato commodo, sed pro communi civium utilitate conscripta. In dubio autem si de manisesta legis iniustitia non conllet, sieut alias mandatum superioris præsumitur justum, ita etiam à subdius lex justa censeri debet, licet sortassis aliquæ rationes in contrarium rdina opponi possent, cogitandum enim à prudente legislatore inter diversa raontifi tionum momenta ad tollendam amsacu biguitatem & disputationis materiam illa selecta suisse, quæ pro Republica,

ta Ec clesia

Pars V. Caput I. 190

blica utiliora visa sunt, cor enim Regin in manu Dei est, & per sapientiam divinam Reges regnant; & legum Conditores justa decernunt. Prov. 8. Unde & August. in c. in istis dist. 4. in ifth temporalibus legibus, inquit, de illis homines judicant, cum eas instituunt, cum autem suerint institutæ, non licebit Indici de ipsis judicare, sed secundum ipsas, adde textum in L. non omnium.

gan

legi

legi

ver

non

do :

nece

bet,

ter p

fed ;

quid

tem

d. c.

caula

entem

curra

cum L. seq. ff. de Legibus.

Dixi II. à publica potestate, ex quo causa efficiens legum colligitur, nam in statu Ecclesiastico, & circa spiri tualia ac ecclesiastica negotia nunquam potestas legem ferendi penes privatos & populum fuit : in statu autem sæculari & veteri Imperio Romano populus quidem auctorità. tem leges & plebisseita faciendi ha De ca bebat c. 1. & 2. dist. 2. L. de quibus, #. d. LL. postquam verò populus sibi Reges, & Imperatores constituit o mnem illam auctoritatem à se abdi cavit & Lege Regia in Principes suos transtulit, L. 1. ff. de constit. Prin DI eipum.

Dixi III. cum voluntate eos obligandi, quibus verbis forma & effectus legum denotatur. Ad formam enim legis pertinet, ut Legislator per apta verba declaret mentem suam, quod non tantum consulendo, vel suadendo aliquid dicat (quale confilium necessariam obligationem non habet, nec transgressores eius regulariter peccatum vel pænam incurrunt) sed jubendo & præcipiendo, & ita quidem clare, ne Lex per obscuritatem captionem aliquam contineat d.c. 2. dist. 4. Cum autem eirea caulas præsertim materialem & efficie entem plura adhuc notatu digna qccurrant, fit

II.

De causa materiali & efficiente legum.

SUMMARIA,

Quales actus virtutum possint per legum pracipi.

Que possint prohiberia

3. Quan-

Regu ım di-Condi-

Unde in iftus de illis tuunt,

licebit undum mium.

x quo nam fpirinunpenes 1 statu perio

torita. di ha quibus. us fibi

tuit o abdi neipes

Prin 1 DI